

Mörkt Kulturarv

Sanna Eriksson Ekström

*»Maybe we should say that all objects
are difficult until they prove they are not.«*

-George Okello Abungu, Heritage Consultants

Forskningsämnet och terminologi

I Sverige har ämnet inte studerats lika mycket som i resten av världen. Varför, kan en fråga sig.

Internationella termer: contested cultural heritage, difficult heritage, undesirable heritage, contested heritage, dissonant heritage och dark heritage. Sen finns även Dark tourism.

Svenska termer: Kulturell trauma, svåra saker, problematiskt kulturarv och mörkt kulturarv.

Forskning och studier

- **Vilka minnen som bevaras och institutionaliseras är intressant att studera eftersom det också berättar vad som aktivt glöms bort. Nuet påverkar synen av det förflutna.**
- **Maktbegreppet genomsyrar ämnet mörkt kulturarv. Vem tar sig an tolkningsrätten?**

Aktuella känsliga ämnen

- Filmen "Oppenheimer"
- Estonia
- Krig – kulturarv i katastrofområden, döda kroppar, politiken, plundring
- Borttagen bidrag till etniska föreningar
- Fotbollsmatch mellan Sverige och Polen. Polen såg matchen som en revansch mot Sveriges brutala krigföring och plundring av landet - svenskar var ovetande.
- Skoutställningen på Davidshallsbron i Malmö
 - *Konstnären blev förfärad när hon förstod att hennes kändisskor liknade ett känt minnesmärke för mördade judar. Men kommunen tog det med en klackspark. Den förnyade debatten om skorna på Davidshallsbron visar varför Malmö stad borde anställa sakkunniga för offentlig konst. – Sydsvenskan*

Malmö

Budapest

Mörkt kulturarv i sverige (urval)

- Ludvig “Lubbe” Nordström - Lortsverige
- Statens institut för rasbiologi - 1922-1958 (Herman Lundborg)
- Tvångssterilisering
- Sockerexperimentet på Vipeholmanstalten 1943-1960 (aktuell som film och teater)
- Behandlingen av samer och minoriteter
- Mänskliga kvarlevor på museer
- St Barthélemy - svensk koloni 1785-1847
- Svenskar som slavar i Nordafrika 1600-tal
- Sverige under andra världskriget - valet att vara neutralt
- Mentalsjukhus

Etc.

Mörkt kulturarv inom populärkulturen

Stand- up

James Acaster On The Absurdity Of The British Empire

<https://www.youtube.com/watch?v=x73PkUvArJY&t=14s>

NETFLIX
DARK
TOURIST

Can someone tell me why so many ancient battles were fought on tourist sites?

...M2IRUOT KRAD >
IN
Tallinn, Estonia

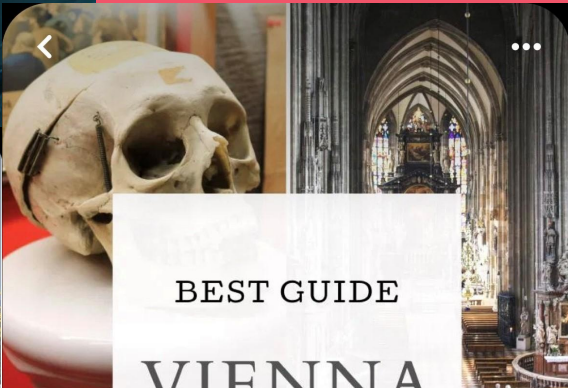
MUST-VISIT DARK
TOURISM DESTINATIONS
AROUND THE WORLD

WINGING THE WORLD

10

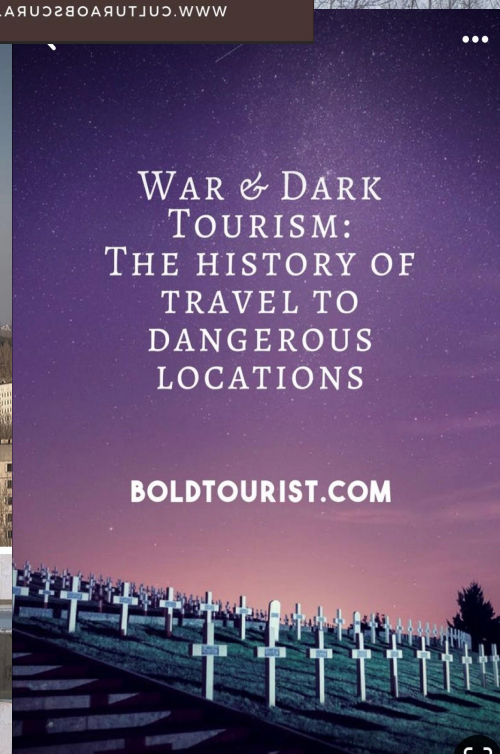
Dark Tourism
Destinations in
Europe

BEST GUIDE
VIENNA
DARK TOURISM

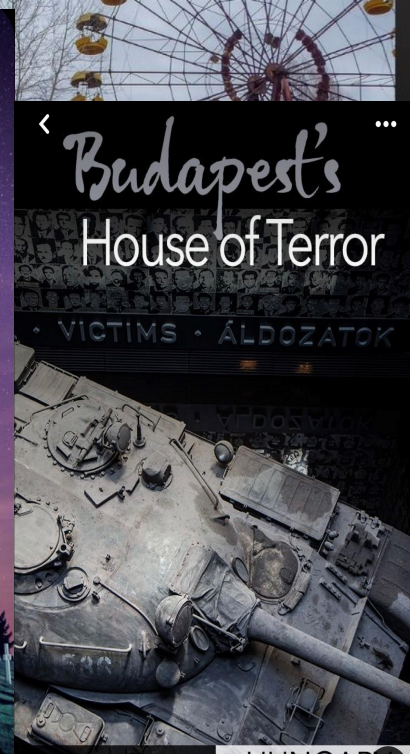

COMPLETE GUIDE TO VISITING
CHERNOBYL
EXCLUSION
ZONE
UKRAINE

WAR & DARK
TOURISM:
THE HISTORY OF
TRAVEL TO
DANGEROUS
LOCATIONS

BOLDTOURIST.COM

Budapest's
House of Terror

VICTIMS · ÁLDOZATOK

Några saker att ta med sig

- Våga testa idéer och lita på varandra i arbetsgruppen, många är rädda och kritiska när det kommer till ämnet så man ska vara beredd och förbereda sig för det.
- Vad som är bra att veta innan det visas till allmänheten:
 - Vad vill man med utställningen/ varför tar man upp ämnet
 - Till vilka är den riktad mot(ålder, studenter etc)
 - Vilka kan tycka att det känns jobbigt?
 - Var medvetna om vad som funkar att säga idag kanske inte funkar i framtiden.
- Det viktiga är att ha respekt till ämnet, och till människorna som ska se utställningen/ta emot ämnet. Var medvetna om att ni har tagit på er ett tolkningsföreträde.
- Var påläst om ämnet för att föra bra argument.
- Om någon ändå tar illa vid sig så är det viktigt att vara lyhörd, ge de som tar illa vid sig möjlighet att förklara varför den känner som den gör. Se det som en möjlighet till utveckling och kunskapsinsamling!

Uppgift

- Har ni själva upplevt att någonting i historien inte har återberättas på ett tillfredsställande sätt?
- Har ni själva upplevt starka känslor i samband med ett historiskt (åter)berättande?
- Har ni blivit känslomässigt berörd av något objekt i det offentliga rummet?
- Finns det någonting som ni själva upplever svårt att prata om i era uppdrag på grund av känsligt ämne?